

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog prijevoda dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Agent of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

PRESUDA O'HARA PROTIV UJEDINJENE KRALJEVINE (zahtjev br. 37555/97)

.....

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 5. STAVKA 1. KONVENCIJE

26. Podnositelj zahtjeva se žalio na svoje uhićenje 28. prosinca 1985., pozivajući se na članak 5. stavak 1. koji u mjerodavnom dijelu propisuje:

"1. Svatko ima pravo na slobodu i na osobnu sigurnost. Nitko se ne smije lišiti slobode osim u sljedećim slučajevima i u postupku propisanom zakonom: ...

c) ako je zakonito uhićen ili pritvoren radi dovođenja nadležnoj sudbenoj vlasti kad postoji osnovana sumnja da je počinio kazneno djelo ili kad je razumno vjerovati da je to nužno radi sprječavanja izvršenja kaznenog djela ili bijega nakon njegova počinjenja..."

.....

B. Ocjena Suda

34. Sud naglašava da "opravdanost" sumnje na kojoj se mora zasnivati uhićenje čini bitan element zaštite od proizvoljnog uhićenja i pritvaranja utvrđenog u članku 5. stavku 1. (c) Konvencije. To zahtjeva postojanje nekih činjenica ili informacija koje bi uvjerile objektivnog promatrača da je moguće da je dotična osoba počinila kazneno djelo, iako će ocjena o tome što se može smatrati osnovanim ovisiti o svim činjenicama predmeta (presuda u predmetu *Fox, Campbell i Hartley protiv Ujedinjene Kraljevine* od 30. kolovoza 1990. godine, Serija A br. 182., str. 16., stavak 32.).

35. U tom smislu kaznena djela terorizma predstavljaju posebne probleme, budući da policija može u interesu javne sigurnosti biti pozvana uhititi osobu osumnjičenu za terorizam

na osnovi pouzdane obavijesti, no ta se obavijest ne može otkriti osumnjičeniku ili podnijeti sudu, bez dovođenja u opasnost doušnika. Međutim, iako se od država ugovornica ne može zahtijevati da ustanove osnovanost sumnje na kojoj se zasniva uhićenje osobe osumnjičene za terorizam otkrivanjem povjerljivih izvora informacija, Sud drži da nužnost borbe protiv kaznenih djela terorizma ne može opravdati rastezanje pojma "osnovanosti" do točke u kojoj bi zaštita zajamčena člankom 5. stavkom 1.(c) bila umanjena. Čak i u tim okolnostima tužena država mora podastrijeti barem neke činjenice ili informacije koje mogu uvjeriti Sud da je uhićena osoba opravdano osumnjičena za počinjenje navodnog kaznenog djela (naprijed navedena presuda u predmetu *Fox, Campbell i Hartley*, str. 16-18, stavci 32.-34.).

36. Također se može primijetiti da kriterij nametnut člankom 5. stavkom 1. (c) ne pretpostavlja unaprijed da policija posjeduje dovoljno dokaza za podizanje optužnice u vrijeme uhićenja. Cilj ispitivanja za vrijeme pritvora prema podstavku (c) članka 5. stavka 1. je nastaviti kaznenu istragu na način da se potvrde ili odbace konkretne sumnje na kojima se zasniva uhićenje. Prema tome, činjenice koje pobuđuju sumnju ne moraju biti jednakovrijedne onima koje opravdavaju osudu, ili čak onima na osnovi kojih se podiže optužnica, što dolazi u sljedećem stadiju postupka kaznene istrage (vidi presudu u predmetu *Brogan i drugi protiv Ujedinjene Kraljevine* od 29. studenoga 1988. godine, Serija A br. 145-B, str. 29., stavak 53.; presudu u predmetu *Murray protiv Ujedinjene Kraljevine* od 28. listopada 1994. godine, Serija A br. 300-A, str. 27., stavak 55.).

37. U ovom predmetu Sud podsjeća da je policijski detektiv S. uhitio podnositelja zahtjeva zbog sumnje da je počinio kazneno djelo terorizma, to jest zbog ubojstva gospodina Koniga. Nakon šest dana i trinaest sati provedenih u pritvoru, vremena u kojem je ispitivan od strane policijskih službenika bez davanja ikakvih odgovora, podnositelj zahtjeva je pušten na slobodu. Zakonitost uhićenja osporavana je od strane podnositelja zahtjeva u domaćim postupcima, u kojima su sudovi odbacivali njegove prigovore.

38. Sud prije svega bilježi da je kriterij sumnje određen u domaćem pravu za uhićenje "istinska sumnja na razumnoj osnovi" (članak 12. (1.) (b) Zakona iz 1984. godine, vidi stavke 23.-24. ove presude). Ovaj zahtjev se prema tome treba razlikovati od prethodnih predmeta *Fox, Campbell i Hartley protiv Ujedinjene Kraljevine* i *Murray protiv Ujedinjene Kraljevine* (citiranih u ovoj presudi) u kojima je Sud ispitivao prigovore protiv uhićenja koje je izvršeno prema odredbama koje zahtijevaju samo istinsku sumnju. U slučaju podnositelja zahtjeva, njegove tvrdnje kako njegovo uhićenje nije opravdano sumnjom koja počiva na razumnoj osnovi da je on počinio kazneno djelo ispitalo su tri razine domaćih sudova. U tim je postupcima svjedočio policajac koji je izvršio uhićenje, detektiv S., a s obzirom na okolnosti uhićenja i podnositelju zahtjeva je pružena prilika za unakrsnim ispitivanjem. To se mora uzeti *per se* kao pružanje značajne zaštite protiv proizvoljnog uhićenja.

39. U pogledu osnove uhićenja podnositelja zahtjeva, policijski detektiv S. koji je proveo uhićenje podastao je dokaz da je na sastanku prije uhićenja dobio obavijest od nadređenog detektiva da se podnositelja zahtjeva sumnjiči za umiješanost u ubojstvo g. Kurta Koniga. Odvjetnik podnositelja zahtjeva nije postavljao daljnja pitanja o tome koje su informacije dane na sastanku. Nisu povučeni niti bilo kakvi potezi kako bi se druge policajce uključilo u uhićenje i pritvor, kao npr. pozivanje policajca koji je dao informaciju da svjedoči. Nadalje, podnositelj zahtjeva nije postavio nikakve zahtjeve da mu se predoče postojeći pismeni dokazi koji se tiču uhićenja. Podnositelj zahtjeva tvrdio je pred Sudom da je tužena policijska vlast trebala pozvati potrebne svjedoke kako bi dokazala zakonitost uhićenja. Vlada je istaknula kako nije imala razloga pozivati druge policijske djelatnike budući da nisu

postavljana nikakva pitanja u svezi s njihovim ulogama u događajima. Sud primjećuje da je pribavljeno stvarno vrlo malo ("oskudno" prema riječima suca Vrhovnog suda) dokaza koji se odnose na pozadinu uhićenja podnositelja zahtjeva, u velikom dijelu zbog toga što se u stadiju suđenja podnositelj zahtjeva u stvari usredotočio na svoje tvrdnje o napadu i lošem postupanju prema njemu. U takvom bi postupku tuženici, što ne bi bilo nerazumno, opravdano usmjerili svoj odgovor na njegove tvrdnje. Prema tome, u mjeri u kojoj podnositelj zahtjeva prigovara pred ovim Sudom kako tijekom domaćeg postupka nije dobivena nikakva informacija koja se tiče sastanka, Sud smatra da je to posljedica načina na koji je podnositelj zahtjeva zastupao svoje zahtjeve.

40. Vlada je u postupku pred Sudom objasnila da je informacija koja je navela policiju na uhićenje podnositelja zahtjeva dobivena neovisno od četiri različita doušnika, koji su se do tada dokazali pouzdanima i čije su informacije u svezi s ubojstvom bile dosljedne. Ta je informacija bila osnova za odluku o uhićenju podnositelja zahtjeva i s obzirom na nju je prije poduzimanja akcije policajac dao upute policajcu koji je izvršio uhićenje, policijskom detektivu S. Podnositelj zahtjeva je osporavao da je ta informacija uopće primljena ili da se može smatrati pouzdanom, budući da on nije bio umiješan u događaj. Tvrdio je da je njegovo uhićenje bilo dio jedne proizvoljne politike policije koja je ciljala na njega kao istaknutog člana Sinn Feina. Sud međutim podsjeća da podnositelj zahtjeva u domaćem postupku nije osporavao dobru vjeru bilo kojeg od policajaca uključenih u uhićenje i pritvaranje. Nikad nije ustvrđeno, npr., da je uhićenje bilo motivirano zloćom ili proizvoljnom zlorabom ovlasti, kao što je podnositelj zahtjeva uspio dokazati u svezi događaja 16. ožujka 1993. godine (vidi stavak 8. ove presude). Podnositelj zahtjeva nije osporavao da je održan sastanak, u nazočnosti policajaca, na kojem je proslijeđena informacija u vezi s identitetom osoba upletenih u ubojstvo g. Kurta Koniga i da su poduzeti koraci da se isplanira serija uhićenja.

41. Sud podsjeća da su u predmetu *Fox, Campbell i Hartley* (presuda navedena na str. 8-9, stavci 8.-14. ove presude) dvojica podnositelja zahtjeva uhićena nakon zaustavljanja i pretraživanja njihovog automobila. Navodno je informacija da se oni sumnjiče da su članovi IRA-e i da su upleteni u prikupljanje obavještajnih podataka bila poznata policiji prije tog događaja. Treći podnositelj zahtjeva uhićen je zbog sumnje u umiješanost u otmicu, bez ikakve naznake podnesene u pogledu osnovanosti sumnje osim pozivanja na osjetljiv materijal dostupan policiji, koji ga povezuje s događajem. Sud je smatrao da to, u odnosu na sva tri podnositelja zahtjeva, ne zadovoljava minimalni standard određen člankom 5. stavkom 1. za prosuđivanje opravdanosti uhićenja pojedinca. S druge strane, u predmetu *Murray* (presuda navedena na str. 28., stavci 61.-62. ove presude) taj je standard bio zadovoljen kad se uhićenje podnositeljice zahtjeva, zbog sumnje u umiješanost u prikupljanje sredstava za kupovinu oružja, zasnivalo na informaciji koju je dobio policajac koji je izvršio uhićenje da su braća podnositeljice zahtjeva bili osuđeni u SAD-u zbog sličnih kaznenih djela koja podrazumijevaju suradnju s "pouzdanim" osobama u Sjevernoj Irskoj, a znalo se za podnositeljicu zahtjeva da je putovala u SAD i održavala kontakte sa svojom braćom, što su elementi koji ne moraju nužno inkriminirati podnositeljicu zahtjeva. Prema tome, može postojati tanka crta između onih slučajeva gdje sumnja na kojoj se zasniva uhićenje nije dostatno utemeljena na objektivnim činjenicama i slučajeva gdje jest. Je li nužan uvjet ispunjen i je li jamstvo protiv proizvoljnog uhićenja određeno člankom 5. stavak 1. (c) time ispunjeno ovisi o osobitim okolnostima svakog slučaja.

42. U ovom se predmetu sumnja temeljila na informaciji proslijeđenoj na policijskom sastanku od strane doušnika koji su identificirali podnositelja zahtjeva kao jednu od većeg broja osoba osumnjičenih za umiješanost u određeni teroristički događaj, ubojstvo g. Koniga.

U materijalima podnesenim Sudu ne postoji osnova za odbacivanje Vladinih tvrdnji o tom pitanju. Uhićenje je prema tome bila unaprijed isplanirana akcija, sličnija onoj u predmetu *Murray*, i bilo je zasnovano na malo točnije određenim pojedinostima nego u predmetu *Fox, Campbell i Hartley*. U takvim okolnostima, uzimajući u obzir i dodatne razlikovne elemente o kojima je bilo govora u ovoj presudi (vidi stavke 38.-40.), Sud smatra da pristup domaćih sudova – da je sudac imao pravo na temelju oskudnih materijala pred sobom izvesti zaključak o postojanju opravdanih razloga za sumnju – nije u suprotnosti sa standardom postavljenim u članku 5. stavku 1. (c) Konvencije.

43. Podnositelj zahtjeva je tvrdio, s određenim uspjehom, da se policijski djelatnici ne bi smjeli sakrivati pozivanjem na anonimne doušnike i na taj način opravdavati zlouporabu ovlasti uhićenja. Sud, međutim, ponavlja da podnositelj zahtjeva u domaćem postupku nije pokušao staviti bilo kakve prigovore u svezi zle vjere ili pritiska. Njegova se tužba zasnivala na uskom pravnom argumentu u svezi sa stanjem duha policajca koji je izvršio uhićenje, mjerodavnim prema članku 12. (1.) (b) Zakona iz 1984. godine. Sud nije uvjeren niti u to da bi bilo kakav imunitet bio prenesen na druge policajce kao posljedica nalaza domaćih sudova da je kod policajca koji je izvršio uhićenje postojala potrebna sumnja. Da je policajac koji je dao naputke ili bilo koji drugi nadređeni policajac namjerno prenio lažnu ili netočnu informaciju policajcu koji je izvršio uhićenje, policijska vlast bila bi odgovorna za protuzakonito uhićenje ili protuzakonito zatvaranje zbog tog krivog postupka (vidi stavak 25. ove presude).

44. Sud prema tome ne nalazi da bi u ovom slučaju način na koji su domaći sudovi pristupili standardu u odnosu na potrebnu sumnju uklonio odgovornost policije za proizvoljno uhićenje ili je učinio nekažnjivom u odnosu na provedena uhićenja na osnovi povjerljive informacije. U takvim okolnostima sumnja protiv podnositelja zahtjeva dosegla je potrebnu razinu jer se zasnivala na određenoj informaciji da je on umiješan u ubojstvo g. Kurta Koniga, a svrha lišavanja slobode bila je potvrditi ili odbaciti tu sumnju. Za podnositelja zahtjeva se u skladu s time može reći da je uhićen i pritvoren na temelju "razumne sumnje" da je počinio kazneno djelo, u smislu podstavka (c) članka 5. stavka 1.

Prema tome, nije došlo do povrede te odredbe.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 5. STAVKA 3. KONVENCIJE

45. Podnositelj zahtjeva prigovara da nije izveden brzo ili uopće pred suca nakon svog uhićenja, pozivajući se na članak 5. stavak 3. Konvencije koji propisuje:

"Svatko uhićen ili pritvoren u uvjetima predviđenim stavkom 1.c) ovoga članka mora se u najkraćem roku izvesti pred suca, ili pred drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti, i ima pravo u razumnom roku biti suđen ili pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se uvjetovati davanjem jamstva da će ta osoba pristupiti suđenju."

46. Sud bilježi da Vlada nije osporila da je podnositelj zahtjeva držan šest dana i trinaest sati prije konačnog puštanja na slobodu i da to nije u skladu sa zahtjevom izvođenja uhićene osobe u najkraćem roku pred odgovarajućeg suca. Imajući u vidu svoju sudsku praksu (naročito naprijed navedenu presudu u predmetu *Brogan i drugi protiv Ujedinjene Kraljevine*, str. 33-34, stavak 62., u kojoj je presuđeno da vrijeme pritvora koje traje duže od četiri dana za osumnjičene teroriste nije spojivo sa zahtjevom brze sudske kontrole), Sud utvrđuje da je s obzirom na to došlo do povrede članka 5. stavka 3. Konvencije.

III. NAVODNA POVREDA ČLANKA 5. STAVKA 5. KONVENCIJE

47. Podnositelj zahtjeva se poziva na članak 5. stavak 5. Konvencije koji propisuje:

"Svatko tko je žrtva uhićenja ili pritvaranja, suprotno odredbama ovog članka ima izvršivo pravo na odštetu."

48. Vlada je ustvrdila da je podnositelj zahtjeva imao ovršivo pravo na odštetu pred sudovima s obzirom na protuzakonito uhićenje i pritvor. Međutim, nije primio odštetu jer su sudovi bili uvjereni u zakonitost njegova uhićenja i pritvora.

49. Podnositelj zahtjeva je ustvrdio da uvjeti koji trebaju biti ispunjeni prema domaćem pravu da bi uhićenje bilo zakonito ne zadovoljavaju uvjete utvrđene člankom 5. Konvencije i, prema tome, on nije u domaćem pravu imao ovršivo pravo na odštetu za događaje kojima je prigovarao.

50. Budući da Sud nije ustanovio povredu članka 5. stavka 1. (u vezi s postojanjem opravdanih osnova za sumnju koja opravdava uhićenje podnositelja zahtjeva), ne otvara se nikakvo pitanje na temelju članka 5. stavka 5. u vezi s ovim prigovorom podnositelja zahtjeva.

51. S druge strane, Sud je u ovoj presudi ustanovio da je došlo do povrede članka 5. stavka 3. Konvencije u vezi s duljinom vremena tijekom kojeg je podnositelj zahtjeva bio pritvoren prije nego što je pušten na slobodu ili izveden pred odgovarajućeg suca. Postojanje ovršivog prava na odštetu nije osporeno, budući da je ovaj pritvor bio u skladu s domaćim pravom. Prema tome, u tom je pogledu došlo do povrede članka 5. stavka 5. Konvencije.

.....